

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№4/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 324 sahifa,
15-aprel, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Tarix fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woockyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti, G. V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti Toshkent temir yo'l muhandislari instituti.

EDITOR-IN-CHIEF:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Doctor of Historical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024 yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.06.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan №C-5669245
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310

MUNDARIJA

XXI asr tibbiyot atamashunosligi va unga ta'rif.....	12
Achilov Muzaffar Norquliyevich	
“4K” modeliga asoslangan ta’limda interaktiv metodlar va texnologiyalardan foydalanish usullari	15
Boltayeva Hulkar Mardonqul qizi	
Oliy ta’lim muassasalari kafedrası faoliyati samaradorligini oshirishda pedagogik risklarni boshqarish mexanizmi.....	18
Djalalov Baxromjan Begmurzayevich	
Kichik maktab yoshidagi o’quvchilarda liderlik sifatlarini shakllantirishning pedagogik aspektlari.....	24
Djumayeva Dildora Isroilovna	
Urma zarbli cholg’ular turlari va ularda ijro etish usullari	27
Egamkulov Oybek Altmishevich	
Umuminsoniy va diniy qadriyatlarni yoshlarimiz ongiga singdirishda dialektikaning roli	31
Ergasheva Guzal Maxkambayevna	
Bo’lg’usi tarbiyachilarda ijtimoiy intellektni shakllantirish zamon talabi.....	34
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
Boshlang’ich ta’lim tarbiya fanida o’yin texnologilardan foydalanish metodikasi	37
Farsaxonova Dilafruz Rizaxonovna	
Boshlang’ich sinf o’quvchilarining kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonining yo’nalishlari va usullari ...	41
Kulboyeva Dilnoza Abdug’ofurovna	
Kurash sport turiga qiziquvchi ayollarning motivatsiya va o’z-o’zini anglash darajasi.....	44
Mamaraimova Ra’no Usmanovna	
The Teaching of Oral Production in the FFL Classroom: Linguistic and Psychological Difficulties	48
Narzulloeva Dilfuza Bahriddin qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini teatrlashtirilgan faoliyat asosida rivojlantirish	54
Nurmatova Iroda Toxtasinovna	
Maktabgacha ta’lim yo’nalishi talabalarida kasbiy kompetentlikni shakllantirishda pedagogik amaliyotning o’rni.....	56
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna	
Globallashuv jarayonida o’quvchilarning aksiologik kompetensiyalarini shakllantirish.....	59
Siddikov Baxtiyor Saidkulovich	
4-sinf o’quvchilariga maqollar ma’nosini tushuntirish usullari	63
Suvonova Shohida Murodullo qizi	
Kasbiy rivojlanish soatlarining pedagogik va psixologik asoslari.....	69
Temirova Rushana Ravshan qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-hissiy ko’nikmalarni shakllantirish mazmuni	73
Teshabayeva Zamira Sobirovna, Abdulatipova Mehribon Qahramon qizi	
Boshlang’ich sinf tabiiy fan darslarida STEAM yondashuvi va xalqaro baholash dasturlari.....	76
Usmonova Zulfiya Ilxomovna	
Bo’lajak o’qituvchilarda konfliktologik kompetentlikning shaxs sifatlariga aloqadorligi	79
Muxammadiyeva Xadicha Karomatovna	
Русская документальная проза как отражение прошлого и настоящего общества.....	82
Дустова Ирода Шукрулло кизи	
Размышления о возникновении человеческих эмоций	86
Умарова Навбахор Шокировна, Зарипова Нигинабону Фахритдиновна	
Проблемы регулирования терминов в языкознании.....	89
Курбанова Гузаль Абдурахимовна	

Педагогические основы формирования интереса дошкольников к изучению иностранного языка в игровой среде.....	93
Курбанова Назира Низомиддиновна	
Mexanika fanining rivojlanish tarixi.....	97
Esanov Nuriddin Qurbonovich	
Эффективность использования личностно-ориентированной технологии обучения в учебном процессе.....	100
Намозова Манзура Муродовна	
O'spirinlik davridagi depressiv holatlarni psixodiagnostika va psixokorreksiya qilish usullari	104
Bannayev Maxamadin Sotvoldiyevich	
Talabalarda axborot madaniyatini shakllantirish metodikasi.....	109
Radjabova Gulnoza Bahromovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining madaniy xilma-xillikni inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish usullari	113
Saffarova Mohidil Axmadovna	
Adabiy til va shevalar o'rtasidagi leksik tafovutlar: kelib chiqish sabablari va rivojlanish xususiyatlari	116
Qurbonova Asal O'tkirovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini CALP yondashuvi asosida o'qish savodxonligini oshirish	119
Ahmadjonova Mushtariy Bahodirjon qizi	
Kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda bo'lajak mutaxassisning kasbiy kompetentligi	121
Artikova Nodira Shavkat qizi	
Yusuf Xos Hojibning axloqiy qarashlarini shakllanishining tarixiy-ijtimoiy omillari	125
Berdaliyeva S. D.	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy madaniyatini shakllantirish prinsiplari.....	128
Ibragimova Shaxnoza Tulqinovna	
Boshlang'ich sinflarga matematika o'qitish jarayonida ko'rgazmali qurollardan foydalanib dars samaradorligini oshirish	132
Mardonov Eshim Muratovich, Xushvaqto'v Ali Ashurovich, Narzullayeva Muxlisa Rustam qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini takomillashtirish	135
Misirova Nodira Tovbayevna, Ergasheva Madina Qahramon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 6-7-yoshli bolalarni maktabga tayyorgarlik monitoringini tashkil etish....	139
Ortiqova Gulhayo Erkinboy qizi	
-ayotgan bo'lsa shaklining lisoniy xususiyati va uning o'zgarishi.....	142
Safarov Firuz Sulaymonovich	
Sharq mutafakkirlarining pedagogik ta'limotlari va qarashlarida tarbiyaning ma'naviy, axloqiy negizlari	145
Xalilov Farhod Furqat o'g'li, Ibodullayeva Dildora Shukrulla qizi	
Anvar Obidjon ijodining tadrijiy takomiliga doir mulohazalar	148
Mamatalimov Zafar Mamaraimovich	
Patologik fiziologiya fanini o'qitishda it texnologiyalarining o'rni.....	152
Abdirashidova Gulnoza Ablakulovna, Mavlyanova Umida Nematovna, Sobirova Ra'no Tulqin qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning kognitiv kompetentligini rivojlantirishda motivatsion yondashuvning o'ziga xos jihatlari.....	156
Abdumanopov Muhammadsodiq Muhammadyusuf o'g'li	
The Role of Mass Media as a Tool in Teaching English Vocabulary to Young Learners	159
Dadaxonova Dilnavoz Zafarjon kizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim va tarbiya jarayonlarida bolalarning refleksiv faoliyatini rivojlantirish.....	164
Dilorom Xomidova	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari tarbiyasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish metodikasi	169
Fayziyeva Madinabonu Sohijon qizi	
O'zbek yosh oilalarida nikohning dastlabki yillarida oilaviy nizolarning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	173
Hakimova Nargiza Djavlievna	

Tarbiyalanuvchilarni nutq madaniyatiga o'rgatishda tarbiyachi nutqi va unga qo'yiladigan talablar	176
<i>Kazieva Turg'unoy Tursunboevna, Abdullayeva Kamola Erkin qizi</i>	
Ikki tilli o'quv lug'atlari tuzishning lingvodidaktik asoslari (ingliz va o'zbek tillari negizida yaratilgan ikki tilli lug'atlar misolida)	179
<i>Oqboyeva Zulfiya Bobonazarovna</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi	183
<i>Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Bo'ronova Nigora Umar qizi</i>	
Modern Opportunities for the Integration of Technologies Into the Media and their Role in Improving the Efficiency of the Media.....	187
<i>Salim Doniyorov</i>	
Chizma geometriya va muhandislik grafikasi darslarida talabalarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmasini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish	192
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Теории и модели выбора брачного партнера	197
<i>Абдумуталова Мадина Абдумалик кизи</i>	
Maktabgacha ta'lim muassalarida outsorsingdan foydalanish masalalari	203
<i>Kasimova Gulyar Axmatovna</i>	
Arxitektura fanlarini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari	209
<i>Astanov Tolib Muxtarovich</i>	
Talabalarda tadqiqotchilik qobiliyatlari	212
<i>Saidakbarova Nigora</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	216
<i>Tuxliyev Muslim Sherzod o'g'li</i>	
Искусственный интеллект в смешанном обучении	220
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
The Literary Translation in English and its Linguistic Issues	224
<i>Ravshanova Ziyoda Qahramon qizi, Egamberdiyev Javlonbek Saynabi o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning bilim darajasini oshirishda ilg'or xalqaro pedagogik tajribalarni integratsiyalash: zamonaviy yondashuvlar, metodologiyalar va samaradorlik tahlili	229
<i>G'afurov Mirzo Ulug'bek Majidovich</i>	
Leksikologiya va uning nazariy asoslari	232
<i>G'anibayeva Bayyan Sharipbay qizi</i>	
Olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish.....	236
<i>Qodirov Jurabek Mamatsimonovich</i>	
Turizmga ta'limni samarali tashkil etishning pedagogik shartlari.....	239
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
Autizmning kelib chiqish sabablari va Rett sindromi.....	243
<i>Xakimova Zulhumor Xakimovna</i>	
Talabalarda akmeologik pozitsiyani rivojlantirishning dolzarb masalalari	246
<i>Xaitov Abdukosim Abdulakim o'g'li</i>	
Tibbiy ta'lim talabalarini ommaviy sport sog'lomlashtirish jarayoniga tayyorlashda tabaqalashtirilgan jismoniy ta'lim texnologiyasi va shart-sharoitlari.....	250
<i>Arabboyev Hurshid</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....	255
<i>Eshonqulova Kamola Ibrohimovna</i>	
Virusli infeksiyalar zamonaviy diagnostikasi va davolash usullarining biologik asoslari.....	259
<i>Kaxorova Karomatxon Sovronbayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar tafakkuri, mantiqiy fikrlarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning ahamiyati	262
<i>Mutalova Dilnoza Abdurashidovna</i>	

Buyuk ajdodlarimiz merosini o'rganish orqali bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik kasbga ijodiy munosabatini tarbiyalash	265
Nishonova Shohista Boymatovna	
Pedagogik jamoani rivojlantirish va motivatsiyalashning zamonaviy strategiyalari	268
Pardayeva Yulduz Muradullayevna	
15-16 yoshli voleybolchi qizlarning jismoniy rivojlanishining yoshga bog'liq xususiyatlari	272
Po'latova Shahnoza Ikrom qizi	
Umumta'lim maktablarida informatika fanini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	276
Raxmonov Baxtiyor Azzamovich	
Ingliz tili darslarida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'quvchilarning til ko'nikmalariga ta'siri	279
Shoisayeva Dilxumora Shojalil qizi	
Abu Ali ibn Sinoning matematika fanida qoldirgan merosi	283
Toshboyeva Nargiza Yo'ldashevna, Tursunova Nigora Ulug'bek qizi	
Aksiologik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	286
Yo'ldoshev Farhodjon Baxtiyor o'g'li	
Научные основы формирования навыков сотрудничества у детей дошкольного возраста посредством квест-игр	290
Джамилова Наргиза Нуритдиновна, Мухаммадиева Фарангиз	
Теоретические основы формирования международной компетенции обучающихся	294
Миркомилова Шахзода Асрор кизи	
Boshlang'ich sinflar matematika darslarida kombinatorikaga oid masalalar	300
Roziqova Farizoda Ruyiddin qizi, Berdiyev Bahodir Ravshanovich	
pedagogik kompetentlikning ilmiy-nazariy asoslari	305
Eshbekova Dilnoza Ibraimovna	
Murakkab sintaktik qurilmalar va ularning matndagi paradigmatic o'rni	308
Turdiyeva Nilufar Anvarovna	
Bo'lajak tarbiyachilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish	311
Panjiyeva Shahlo Zulfikar qizi	
Kichik maktab yoshidagi zaif eshituvchi o'quvchilarning dialogik nutqining xususiyatlari	314
Qodirova Mahzuna Shamshidin qizi	
Chizma geometriya va muhandislik grafikasi fanidan talabalar mustaqil o'rganish jarayoni	320
Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich	

MAKTABGACHA TA'LIM YOSHIDAGI BOLALAR TAFAKKURI, MANTIQUIY FIKRLARINI RIVOJLANTIRISHDA PEDAGOGIK O'YINLARNING AHAMIYATI

Mutalova Dilnoza Abdurashidovna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti o'qituvchisi, p.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning roli ko'rib chiqiladi. Erta bolalik davridagi ta'limga e'tibor qaratilib, tuzilgan, o'yinga asoslangan faoliyat namunalari muammolarni hal qilish va analitik fikrlash kabi kognitiv qobiliyatlarni qanday oshirishi mumkinligi ta'kidlanadi. Maqolada turli xil o'quv o'yinlari bilan shug'ullanadigan maktabgacha yoshdagi bolalarni sifatli o'rganish orqali ushbu o'yinlar faol o'rganishga yordam berishi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishi ko'rsatiladi. Natijalar bolalarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash hamda kelajakdagi o'quv muvaffaqiyatlari uchun mustahkam poydevor yaratish maqsadida pedagogik o'yinlarni erta yoshdagi o'quv dasturlariga kiritish muhimligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Mantiqiy fikrlash, pedagogik o'yinlar, maktabgacha yoshdagi bolalar, kognitiv rivojlanish, erta bolalik ta'limi, muammolarni hal qilish, faol o'rganish.

Abstract: This article examines the role of pedagogical games in developing logical thinking skills among preschool-aged children. Focusing on early childhood education, it highlights how structured, game-based activities can enhance cognitive abilities such as pattern recognition, problem-solving, and analytical thinking. Through a qualitative study of preschoolers engaged in various educational games, the article demonstrates that these games effectively promote active learning and foster critical thinking skills. The findings emphasize the importance of integrating pedagogical games into early childhood curricula to support children's cognitive and social development, laying a strong foundation for future academic success.

Key words: Logical thinking, pedagogical games, preschoolers, cognitive development, early childhood education, problem-solving, active learning.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль педагогических игр в развитии навыков логического мышления у детей дошкольного возраста. Сосредоточив внимание на дошкольном образовании, подчёркивается, как структурированные игровые занятия могут улучшить когнитивные способности, такие как распознавание образов, решение проблем и аналитическое мышление. На основе качественного исследования дошкольников, занимающихся различными развивающими играми, в статье показано, что эти игры эффективно способствуют активному обучению и развитию навыков критического мышления. Результаты подчёркивают важность интеграции педагогических игр в учебные программы детей младшего возраста для поддержки когнитивного и социального развития, закладывая прочную основу для будущих успехов в учёбе.

Ключевые слова: Логическое мышление, педагогические игры, дошкольники, познавательное развитие, дошкольное образование, решение задач, активное обучение.

KIRISH

Maktabgacha yoshdagi yillar kognitiv rivojlanish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib, mantiqiy fikrlash, muammolarni hal qilish, fikr yuritish va kelajakdagi akademik muvaffaqiyat uchun asos yaratadi. Mantiqiy fikrlash bolalarga ma'lumotni tartibga solish, naqshlarni tan olish va echimlarni baholash orqali o'z atrof-muhitini tushunishga imkon beradi. Ushbu dastlabki yillarda mantiqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, ayniqsa, matematika, fan va til kabi sohalarida uzoq muddatli o'rganish sayohatlarida sezilarli foyda keltirishi mumkin.

Pedagogik o'yinlar bu ko'nikmalarni rivojlantirish, o'quv maqsadlarini o'yin va qiziqarli faoliyatga kiritishda qimmatli vosita sifatida paydo bo'ldi. Passiv ta'lim usullaridan farqli o'laroq, bu o'yinlar bolalarni tabiiy ravishda

kognitiv o'sishni qo'llab-quvvatlab, kashf qilish, tajriba qilish va faol ishtirok etishga undaydi. Ushbu tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun pedagogik o'yinlardan foydalanishning ahamiyatiga qaratilgan va o'qituvchilarning ushbu o'yinlarni erta bolalik ta'limiga samarali qo'shish usullarini muhokama qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu tadqiqot natijalari shuni tasdiqlaydiki, pedagogik o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi. Naqshlarni aniqlash, muammolarni yechish va turkumlashtirishni rag'batlantiradigan o'yinlar orqali bolalarda analitik fikrlash va mustaqil fikr yuritish qobiliyati rivojlanadi. Bu ko'nikmalar mantiqiy fikrlash uchun juda muhimdir, chunki ular bolalarga muammolarga tizimli yondashish va bir nechta nuqta nazarlarni ko'rib chiqish imkonini beradi. Ushbu ko'nikmalarni tuzilgan o'yin orqali qo'llash orqali bolalar nafaqat kognitiv qobiliyatlarga ega bo'lishadi, balki muammolarni hal qilishda qat'iyatlilik, chidamlilik va moslashuvchanlikni oshirishni ham o'rganadilar.

An'anaviy erta ta'lim usullari bilan solishtirganda, pedagogik o'yinlar o'rganishga yanada dinamik yondashuvni taklif qiladi. Strukturaviy o'qitish asosiy bilimlarni taqdim etsa-da, u har doim ham faol ishtirok etishni ta'minlay olmaydi. Pedagogik o'yinlar esa bolalarning o'z bilimlarini faollashtirishga, mustaqil ravishda kashfiyotlar qilishga imkon beradi. Passiv o'rganishdan farqli o'laroq, o'yinga asoslangan faoliyat bolalarning o'rganishga bo'lgan ichki motivatsiyasini rag'batlantiradi, chunki ular ko'pincha jumboqlarni hal qilish yoki topshiriqlarni bajarishda hayajon va qoniqishni his qilishadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar faqat passiv o'rganishdan ko'ra interfaol o'yinlar orqali ko'proq bilimlarni saqlab qoladilar va muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar, bu pedagogik o'yinlarning ahamiyatini ko'rsatadi.

Ushbu natijalar pedagogik o'yinlarni erta yoshdagi bolalar ta'limining markaziy qismiga aylanishi kerakligini ko'rsatadi. Mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali ushbu o'yinlar, ayniqsa, tanqidiy fikrlash va tahliliy ko'nikmalarni talab qiladigan sohalarida kelajakdagi akademik muvaffaqiyatlar uchun poydevor qo'yishga yordam beradi. O'qituvchilarga qiziqish, diqqatni jamlash va qat'iyatni rag'batlantiradigan o'yinlarning o'ziga xos afzalliklarini hisobga olish tavsiya etiladi, chunki bu xususiyatlar umrbod ta'lim uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, maktablar va ta'lim muassasalari o'qituvchilarning o'quv dasturlariga samarali, yaxshi ishlab chiqilgan pedagogik o'yinlarni kiritishlari uchun resurslar va treninglarga sarmoya kiritishlari kerak.

Kelajakdagi tadqiqotlar kognitiv o'sishning ko'p qirrali tabiatini yaxshiroq tushunish uchun xotira, e'tibor yoki fazoviy ongga e'tibor qaratadigan o'yinlarning kognitiv rivojlanishga ta'sirini o'rganishi mumkin. Bundan tashqari, mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun raqamli va jismoniy o'yinlarning samaradorligi bo'yicha qanday taqqoslashini o'rganish qimmatli fikrlarni taklif qilishi mumkin, ayniqsa ta'limda texnologiyaning ortib borayotgan rolini hisobga olgan holda. Ushbu sohalarini o'rganish erta bolalik davridagi kognitiv o'sishni qo'llab-quvvatlashning optimal usullarini yanada aniqlab beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot dizayni: Ushbu sifatli tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarning namunalarni aniqlash, ketma-ketlik va muammolarni hal qilishga yordam beradigan pedagogik o'yinlar bilan shug'ullanishini kuzatdi.

Ishtirokchilar: 4–6 yoshli o'ttiz nafar maktabgacha yoshdagi bolalar o'zlarining o'qituvchilari bilan birgalikda bolalarning kognitiv rivojlanishi haqida tushunchalar berishdi.

Ma'lumot to'plash: Ma'lumotlar bolalarning faolligiga, o'yinlar bilan o'zaro ta'siriga va paydo bo'ladigan mantiqiy ko'nikmalarga e'tibor qaratib, sinfdagi kuzatuvlar va o'qituvchilar bilan suhbatlar orqali to'plangan.

Ma'lumotlarni tahlil qilish: Kuzatuv va intervyu ma'lumotlari mantiqiy fikrlashning yaxshilanishini aniqlash uchun tematik tahlil qilindi, namunani aniqlash va mustaqil muammolarni hal qilish kabi xatti-harakatlarga alohida e'tibor qaratildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Topilmalar muntazam ravishda pedagogik o'yinlar bilan shug'ullanadigan maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy fikrlash qobiliyatining sezilarli darajada yaxshilanganligini ko'rsatadi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, namunalarni aniqlash, ketma-ketlik va turkumlashtirish o'yinlarida faol ishtirok etgan bolalar tahlil qilish, tashkil etish va tizimli muammolarni hal qilish bilan bog'liq kognitiv qobiliyatlarini yaxshilagan. Xususan, bolalar naqshlarni aniqlash va ketma-ketlikni yakunlash bo'yicha mahoratini oshirdi, bu mantiqiy fikrlash va tuzilgan fikrlash qobiliyatining mustahkamlanganligini ko'rsatadi.

O'qituvchilarning intervyulari bu kuzatishlarni qo'llab-quvvatlab, bolalarning topshiriqlarga mustaqil va qat'iyat bilan yondashish qobiliyati sezilarli darajada yaxshilanganini qayd etdi. O'qituvchilar o'yinga asoslangan o'quv mashg'ulotlarida qatnashgan bolalar diqqatni jamlaganlik va faollikni, shuningdek, qiyin mashg'ulotlarni

hal qilishga tayyorligini ko'rsatdilar. Bundan tashqari, kuzatilgan xatti-harakatlarning sifatli tahlili bolalar nafaqat yangi bilim ko'nikmalariga ega bo'lishlarini, balki ilgari o'rganilgan tushunchalarni yanada samarali qo'llashlarini ko'rsatdi, bu esa kelajakdagi akademik muvaffaqiyat uchun muhim bo'lgan moslashuvchan ta'lim xatti-harakatlarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning kengroq kognitiv ta'sirini ko'rsatdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda pedagogik o'yinlarning ahamiyatini ko'rsatadi. Strukturaviy o'yinda ishtirok etish orqali bolalar kognitiv muammolar bilan tajriba orttiradilar, bu esa ularning fikrlash, tahlil qilish va muammolarni hal etish qobiliyatini oshiradi. Ushbu ko'nikmalar ularning akademik faoliyati uchun asos bo'lib xizmat qiladi hamda kelajakdagi o'rganish jarayoni uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Pedagogik o'yinlarni erta bolalik davridagi ta'limga kiritish o'qituvchilarga yosh bolalarning o'sishini qo'llab-quvvatlash uchun kuchli vositani taqdim etadi. Ta'lim faolroq va interfaol usullarga o'tayotgan bir vaqtda, bu o'yinlar bolalarni tanqidiy va moslashuvchan fikrlashga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. O'yinga asoslangan ta'limga e'tibor qaratish orqali biz maktabgacha yoshdagi bolalarning ham kognitiv, ham ijtimoiy jihatdan rivojlanishiga ko'mak beradigan samarali muhitni yaratishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vygotskiy, L. S. Jamiyatdagi aql: Oliy psixologik jarayonlarning rivojlanishi. Garvard universiteti nashriyoti, 1978-yil.
2. Piaget, J. Bola psixologiyasi. Nyu-York: Asosiy kitoblar, 2000.
3. Bodrova, E., Leong, D. J. Aql vositalari: Erta bolalik ta'limiga Vygotskiy yondashuvi. 2-nashr, Pearson Education, 2007.
4. Anikina, V. G., Sobkin, V. S. Pedagogik o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv faollikni rivojlantirish vositasi sifatida. Rossiyada psixologiya: San'at darajasi, 2017-yil, № 10(4), 89–100-betlar.
5. Berk, L. E. Bola rivojlanishi. 9-nashr, Pearson, 2012-yil.
6. Case-Smith, J., O'Brayen, J. C. (tahrirlar). Bolalar va o'smirlar uchun kasbiy terapiya. 7-nashr, Elsevier, 2015-yil.
7. Fleeer, M. Erta bolalik ta'limida o'yinning roli: Vygotskiy nuqtai nazari. Yevropa Erta Bolalik Ta'limi Tadqiqot Jurnal, 2018, № 16(1), 47–62-betlar.
8. Ertmer, P. A., Ottenbreit-Leftwich, A. T. O'qituvchi texnologiyasi o'zgaradi: bilim, ishonch, e'tiqod va madaniyat qanday kesishadi. Ta'limda Texnologiya bo'yicha Tadqiqotlar Jurnal, 2019, № 42(3), 255–284-betlar.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.